

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 12/1998 vp

Hallituksen esitys laiksi valtion erityisrahoitusyhtiöstä ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 22 päivänä huhtikuuta 1998 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 35/1998 vp laiksi valtion erityisrahoitusyhtiöstä ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi.

Lausunto

Perustuslakivaliokunta on antanut esityksestä eduskunnan määräyksen perusteella lausuntonsa, joka on tämän mietinnön liitteenä (PeVL 11/1998 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kauppa- ja teollisuusministeri Antti Kalliomäki
- osastopäällikkö Risto Paaermaa ja nuorempi hallitussihteeri Ben Rapinoja, kauppa- ja teollisuusministeriö
- budjettineuvos Raine Vairimaa, valtiovarainministeriö
- lakimies Tuomo Malin, Rahoitustarkastus
- Kera Oyj:n hallintoneuvoston puheenjohtaja, kansanedustaja Markus Aaltonen
- toimitusjohtaja Lauri Palojärvi, Kera Oyj
- rahoitussihteeri Ritvaliisa Mononen, Keran toimihenkilöt ry

- yritystutkija Jouko Tutti, Keran henkilöstöyhdistys ry
- Kera Oyj:n neuvottelukuntien puheenjohtajat teollisuusneuvos Orvo Kiesi ja toimitusjohtaja Clas Palmberg
- johtaja Aarno Järvinen ja johtaja Marja Karimeri, Valtiontakuukeskus
- esittelijä Tarja Mäntylä, Valtiontakuukeskuksen henkilöstön edustaja
- johtaja Reijo Ranta, Fide Oy
- toimitusjohtaja Markku Pekonen, Teollisen yhteistyön rahasto Oy (Finnfund)
- johtaja Erkki Kontkanen ja osastopäällikkö Jyrki Laakso, Suomen Pankkiyhdistys
- varatoimitusjohtaja Tarmo Korpela, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto
- toimitusjohtaja Harri Malmberg, Metalliteollisuuden Keskusliitto
- asiamies Jukka Karhu, Palvelutyönantajat
- johtaja Pentti Mäkinen, Keskukskauppakamari
- hallituksen puheenjohtaja Hans Langh, Ulkomaanliikenteen pientonnistoyhdistys.

Lisäksi valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot Suomen Yrittäjiltä ja Yrittäjänäisten Keskusliitolta.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksen mukaan valtion elinkeinopoliittisena tavoitteena on yritystoiminnan, työllisyyden ja tuotannon sekä kansainvälistymisen edistäminen. Valtion tulee tuottaa sellaisia rahoituspalveluja, jotka ovat tarpeen elinkeinopoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja joita yksityiset toimijat eivät tarjoa riittävästi tai kohtuullisesti.

Perustettavan valtion erityisrahoitusyhtiön tarkoituksena on rahoituspalveluja tarjoamalla edistää ja kehittää erityisesti pienten ja keski-suurten yritysten toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä sekä vientitoimintaa. Yhtiö antaa ja hallinnoi luottoja, takuita ja takauksia sekä muita vastuusitoumuksia. Yhtiö tekee myös yritystutkimuksia ja selvityksiä sekä harjoittaa yritysten kehittämis- ja palvelutoimintaa sekä neuvontaa.

Järjestelyn tavoitteena on parantaa erityisrahoituksen kustannustehokkuutta, päästä eroon nykyisistä päällekkäisyyksistä ja luoda nykyistä paremmat edellytykset tehokkaalle omistajaohjaukselle ja yhteistyölle sekä valtion uudistetun elinkeinohallinnon että yksityisen rahoitussektorin kanssa.

Erityisrahoitusta hoitavaan julkiseen osakeyhtiöön yhdistetään Kera Oyj:n ja Valtiontakuu-keskuksen toiminnot. Yhtiö jatkaa Kera Oyj:n

luotto- ja takauspalveluiden sekä Valtiontakuu-keskuksen takuu- ja takauspalveluiden tarjoamista yrityksille.

Julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausta hoitava Fide Oy siirretään perustettavan yhtiön tytäryhtiöksi. Erityisrahoitusyhtiöön siirretään osakkuus myös kehitysmaihin ja siirtymätalousmaihiin suuntautuvaa rahoitustoimintaa harjoittavasta Teollisen yhteistyön rahasto Oy:stä (Finnfund).

Yhtiö kuuluu kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalaan. Valtion tulee omistaa koko yhtiön osakekanta. Yhtiöön ei sovelleta luottolaitostoinnasta annettua lakia. Yhtiön on pyrittävä siihen, että sen toiminta perustuu pitkällä aikavälillä itsekannattavuuteen.

Yhtiön hallinto on osakeyhtiölain säännösten mukainen. Pakollisten lakisääteisten toimielinten lisäksi yhtiöön asetetaan hallintoneuvosto, jonka tehtävät määräytyvät osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Yhtiön alueorganisaatio perustuu Kera Oyj:n nykyiseen alueorganisaatioon. Sitä täydennetään Valtiontakuu-keskuksen työvoima- ja elinkeinokeskusten yhteydessä ostopalvelusopimus-suhteessa toimivilla takuu- ja takaustoiminnan asiantuntijoilla.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Talousvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarkoituksenmukaisena. Uuden valtion erityisrahoitusyhtiön perustaminen korjaa rahoituspalvelujen tarjonnassa esiintyviä puutteita. Se tehostaa pieniin ja keskisuuriin yrityksiin kohdistettavia rahoituspalveluja ja antaa mahdollisuuden korkealuokkaisen vientitakuutoiminnan tuloksekkaalle hoitamiseksi. Myös vientitakuut ovat entistä tärkeämpiä yhä laajenevalle osalle pk-yrityksiä koko maassa.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että yhtiötä muodostettaessa pk-yritysten toimintaa tunte-

vien henkilöiden ja riskirahoituksen asiantuntijoiden osallistuminen yhtiön hallintoon otetaan huomioon. Yhtiön hallituksessa tulisi olla edustettuina sen keskeiset asiakasryhmät.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Kera Oyj:n käytössä ollut neuvottelukuntajärjestelmä on edistänyt vuoropuhelua asiakkaiden ja yhtiön välillä. Valiokunta pitää tärkeänä, että yhteydenpidon turvaamiseksi myös uuteen yhtiöön perustetaan neuvottelukuntajärjestelmä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että uuden yhtiön palvelut ovat korkealuokkaisia ja kilpailukykyisiä verrattuina tärkeimpien kilpailijamaittemme vastaaviin palveluihin. Samoin tulee ottaa huo-

mioon EU:n kilpailumääräykset, jotka edellyttävät julkisen sektorin tuelta riittävää läpinäkyvyyttä.

Uuteen yhtiöön on tarkoitus yhdistää keskenään hyvin erilaisia toimintoja. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että erilaiset toiminnot uudessa yhtiössä organisoidaan omiksi yksiköikseen, jotta voidaan varmistaa osaamisen ja asiantuntemuksen säilyminen.

Valiokunnalle toimitetun uuden erityisrahoitusyhtiön yhtiöjärjestyksen luonnoksessa ei ole määritelty yhtiön kotipaikkaa. Valiokunta katsoo, että yhtiöjärjestyksessä tulee määrätä yhtiön kotipaikaksi Kuopio. Uuden yhtiön pääkonttoritoiminnot tulee jakaa nykyisten pääkonttoreiden kesken siten, että toimintoja jatketaan mahdollisimman paljon olemassa olevien tilojen puitteissa ja vältetään tarpeeton henkilöstön työpisteiden siirtyminen paikkakunnalta toiselle.

Koko maan kattavat organisaatiot on käytettävä hyödyksi niin laajalti kuin mahdollista. Työvoima- ja elinkeinokeskusten sekä rahoitus- ja takuutoimintojen yhteistyö on ollut valiokunnan mielestä tuloksellista ja sen edelleen lujittaminen on tärkeää. Samoin on välttämätöntä, että uudelle yhtiölle osoitetaan toimintaan riittävät voimavarat.

Erityisrahoitusyhtiön pieniin ja keskisuuriin yrityksiin kohdistuvan rahoitustoiminnan osalta on tarkoitus soveltaa samanlaista toimialarajoitusta kuin Kera Oyj:n osalta nykyisin. Erityisiä poikkeuksia lukuun ottamatta siis muun muassa palveluelinkeinot olisivat uuden erityisrahoitusyhtiön palvelujen ulkopuolella. Valiokunta katsoo, että kauppa- ja teollisuusministeriön tulee uudelleen selvittää mahdollisuudet luotto- ja takaustoimintaa koskevien rajoitusten poistamiseksi niin, että tavoitteena olisi palveluyritysten saaminen erityisrahoitusyhtiön toimenpiteiden piiriin.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kauppa- ja teollisuusministeriö sekä valtiovarainministeriö ovat selvittäneet, onko valtion erityisrahoitusyhtiöllä mahdollisuus tehdä verotuksessa luottolaitoksen tavoin hyväksyttäviä luottotappiovarauksia. Kauppa- ja teollisuusministeriö on tehnyt valtiovarainministeriölle esityksen, että erityisrahoitusyhtiö rinnastettaisiin

luottotappiovarauksen käyttömahdollisuuden osalta luottolaitokseen. Asian selvittäminen jatkuu valtiovarainministeriössä. Valiokunta kiihottaa selvityksen valmistumista.

Valtion erityisrahoitusyhtiön perustaminen tehostaa valtion erityisrahoituksen tarjontaa. Erityisesti vientitakuut tulevat entistä paremmin pk-yritysten ulottuville. Uusi erityisrahoitusyhtiö voi siten myötävaikuttaa myönteisesti myös työllisyyden paranemiseen ja aluepolitiikan tavoitteiden toteuttamiseen. Valiokunta on halunnut terävöittää hallituksen esityksen 2. lain 1 §:ää, joka määrittelee uuden yhtiön tarkoituksen. Valiokunnan esittämällä muutoksella korostetaan uuden yhtiön mahdollisuutta entistä monipuolisemmin ottaa huomioon aluepoliittisia tarpeita. Valiokunta muistuttaa samalla, että kansallisen aluepolitiikan rinnalla yhtiön on syytä ottaa huomioon myös EU:n aluepolitiikka. Näin erityisesti, jos yhtiö tulee EU:n aluepoliittisen rahoituksen välittäjäksi.

Yksityiskohtaiset perustelut

2. Laki valtion erityisrahoitusyhtiöstä

1 §: Pykälässä säädetään valtion erityisrahoitusyhtiön toiminnan tarkoituksesta. Pykälässä todetaan, että yhtiön tarkoituksena on rahoituspalveluja tarjoamalla edistää ja kehittää erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä ja vientitoimintaa. Valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annettussa laissa tarkoitettussa toiminnassaan yhtiön tulee ottaa huomioon valtion aluepoliittiset tavoitteet.

Valiokunta on korvannut viittaussäännöksen säännöksellä, jonka mukaan valtion erityisrahoitusyhtiön tulee toiminnassaan edistää valtion aluepoliittisten tavoitteiden toteuttamista.

Perustuslakivaliokunnan lausunto

Erityisrahoitusyhtiön perustamisjärjestelyjen yhteydessä Valtiontakuukeskuksen hoidettavana nykyisin oleva valtion talousarvion ulkopuolinen valtioneuvoston rahasto siirtyy kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnoitavaksi. Valtio vastaa rahaston kautta erityisrahoitusyhtiön antamista vientitakuista, laivanrakennus- ja laivanvarus-

tusta harjoittaville yrityksille myönnettävistä valtiontakuihin, ympäristönsuojelua edistäviin investointeihin myönnettävistä valtiontakuihin sekä valtiontakuihin perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan uudistus ei laajenna, vaan päinvastoin eräiltä osin supistaa rahaston nykyisiä tehtäviä. Järjestely ei myöskään kasvata rahaston suuruutta nykyisestä. Perustuslakivaliokunta katsoo, että valtiontakuurahastoa koskevat muutokset voidaan toteuttaa tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

Päätösehdotus

Talousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että 1. ja 3—12. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 2. lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

Valiokunnan muutosehdotus

2.

Laki

valtion erityisrahoitusyhtiöstä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tarkoitus

Valtion osakeyhtiömuotoisen erityisrahoitusyhtiön tarkoituksena on rahoituspalveluja tarjoamalla edistää ja kehittää erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä ja vientitoimintaa. *Valtion*

erityisrahoitusyhtiön tulee toiminnassaan edistää valtion aluepoliittisten tavoitteiden toteuttamista. Yhtiön toiminta tulee suunnata korjaamaan rahoituspalvelujen tarjonnassa esiintyviä puutteita.

2—13 §
(Kuten HE)

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Tuulikki Hämäläinen /sd
vpj. Seppo Kääriäinen /kesk
jäs. Arto Bryggare /sd
Mikko Immonen /vas
Paula Kokkonen /kok
Martti Korhonen /vas
Riitta Korhonen /kok

Pekka Kuosmanen /kok
Leena Luhtanen /sd
Rauha-Maria Mertjärvi /vihr
Erkki Partanen /sd
Ola Rosendahl /r
Juhani Sjöblom /kok
Sakari Smeds /skl.

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 11/1998 vp

Hallituksen esitys laiksi valtion erityisrahoitusyhtiöstä ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi

Talousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 22 päivänä huhtikuuta 1998 lähettäessään hallituksen esityksen 35/1998 vp laiksi valtion erityisrahoitusyhtiöstä ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi valmistelevasti käsiteltäväksi talousvaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto talousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Tuomas Aho, kauppaja- ja teollisuusministeriö
- professori Ilkka Saraviita
- professori Kaarlo Tuori.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki valtion erityisrahoitusyhtiöstä. Tämä uusi yhtiö ottaisi hoitaakseen Valtiontakuukeskuksen ja Kera Oyj:n nykyiset toiminnot. Esityksessä ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Esityksen säätämisperusteluissa käsitellään sitä, että nykyisin Valtiontakuukeskuksen hoidettavana oleva valtion talousarvion ul-

kopuolinen valtiontakuurahasto siirtyy kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnoitavaksi. Esityksen mukaan ehdotus ei merkitse valtiontakuurahaston uudelleen perustamista. Tästä syystä esityksessä katsotaan, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä. Hallitus on kuitenkin pitänyt suotavana, että esityksestä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta on arvioinut valtiosääntöoikeudellisena kysymyksenä valtiontakuurahastoa valtion talousarvion ulkopuolisena rahastona.

Valtiontakuurahasto muodostettiin vuoden 1992 alusta lukien yhdistämällä aiemmin toimineet vienti- ja valtiontakausrahastot yhdeksi rahastoksi. Tämä nojautui hallitusmuodon tuolloi-

seen 69 §:n 2 momenttiin, jonka perusteella budjetin ulkopuoliset rahat olivat tietyin edellytyksin sallittuja. Maaliskuun alussa vuonna 1992 tuli voimaan perustuslakien valtionaloussäännösten uudistus, joka merkitsi muun muassa kieltoa perustaa valtion talousarvion ulkopuolisia rahastoja. Uudistuksen voimaantulosäännöksestä johtui, että silloisia rahastoja koskevat säännökset ja siten itse rahastotkin jäivät voimaan. Uudistuksen yhteydessä kuitenkin katsottiin, että tällaisten rahastojen tehtäviä tai varoja ei voida ainakaan merkittävästi laajentaa tavallisella lailla (PeVM 17/1990 vp, s. 5/II). Perustuslakivaliokunta on arvioinut budjetin ulkopuolisia rahastoja useassa yhteydessä valtionaloussäännösten uudistamisen jälkeen (ks. PeVL 5/1996 vp ja sen jälkeen 1/1997 vp).

Hallituksen esityksen mukaan valtiontakuurahaston tarkoituksena on turvata tässä yhteydessä perustettavan valtion erityisrahoitusyhtiön

takuu- ja takaussitoumusten täyttäminen. Rahaston varoista hoidetaan lisäksi Valtiontakuu-keskuksen sekä vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen vastuusitoumukset. Uudistus ei laajenna, vaan päinvastoin eräiltä osin supistaa rahaston nykyisiä tehtäviä. Esitys ei myöskään merkitse rahaston suuruuden kasvamista nykyisestä. Näillä perusteilla valiokunta katsoo, että valtiontakuurahastoa koskevat muutokset voidaan toteuttaa tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

Lausunto

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta kunnioittavasti esittää,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Helsingissä 29 päivänä huhtikuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Ville Itälä /kok
vpj. Johannes Koskinen /sd
jäs. Tuija Brax /vihr
Esko Helle /vas
Valto Koski /sd
Heikki Koskinen /kok
Jorma Kukkonen /sd

Osmo Kurola /kok
Johannes Leppänen /kesk
Jukka Mikkola /sd
Riitta Prusti /sd
Veijo Puhjo /va-r
Maija-Liisa Veteläinen /kesk
vjäs. Jouko Jääskeläinen /skl.